

voor het rhythmisch zingen der koralen (een toe komstidroom voorloopig?) zou op de school het best de grondslag gelegd kunnen worden.

Veel zal ook afhangen van den organist, die in 't geheel geen artist behoeft te zijn, om het gemeente-gezag op wat hooger plan te brengen, maar wien dan ook verboden moest worden zich de allures aan te matigen van een musicus. Hoeveel wordt er op los „gefantaseerd“ door organisten, die technisch nog niet opgewassen zouden zijn tegen een eenvoudige voordracht van Worp's Psalmvoorspelen. Waarom houdt men zich toch niet liever aan deze sobere voorspelen (er zijn, wanneer men eentonigheid vrees, nog meer goede bundels koraalvoorspelen) dan dat men de sfeer ontwijdt door eigen onbelangrijk geknutsel, dat bovendien vaak de allerprimitiefste eischen der harmonie-leer met voeten treedt?

Waarom worden goede kerkorgels niet productief gemaakt, en zorgt men er niet voor, dat de menschen op een avond in de week goede orgelmusiek kunnen hooren, vooral op plaatsen, die bijna geheel van kunstgenot verstoken zijn? Verder treft men in verschillende kerken van ons vaderland instrumenten aan, die (de financiële drangkracht der gemeente in aanmerking genomen) door veel betere vervangen konden worden. In dit opzicht kunnen wij een voorbeeld nemen aan de Roomschen, die bereid zijn tot het brengen van de hoogste geldelijke offers, waar het gaat om de bevoorring van de schoonheid in hun eeredienst!

Ik weet, dat het een zeer delicate kwestie is, in hoeverre de kunst vereenigbaar is met de religie (voor velen is de kunst surrogaat van religie geworden), maar dit staat toch wel vast, dat in geen geval het leelijke meer God-verheerlijkend is dan het schoone. Bavinck wilde in één van de laatste van zijn hand verschenen opstellen de vraag in het midden laten in hoeverre men het Calvinisme terecht verwijt, dat het „ein totes verrottes Volk“ zou hebben achtergelaten.

Aan ons de taak er voor te zorgen, dat zulke verwijten gaan verstommen. Naast de waarheid worde ook de schoonheid onder ons gehuldigd!

W. E. ENGELKES.

ZENDING EN EVANGELISATIE.

Zending onder de Mohammedanen.

Het is van algemeene bekendheid, dat het zendingswerk onder de Mohammedanen met veel grootte bezwaren te worstelen heeft dan het zendingswerk, dat onder de Animisten geschiedt. In een artikel over de Mohammedaansche Propaganda in „De Macedoniër“ van Sept. 1922 noemt Ds Bakker de moeilijkheden nog eens op; het zijn er met name 5.

1. De zending heeft, behalve de volkstaal, die al moeilijk genoeg is, ook het Arabisch te bestudeeren. Al is het niet noodig, dat elke zending deze taal zal moeten kennen, toch wordt dit wel geëischt van enkelen onder hen, omdat de overtuigde Mohammedanen zich vaak beroepen op den Koran en Arabische commentaren; zonder bronnenstudie is het niet mogelijk tot het hart van den Islam door te dringen.

2. De Mohammedanen hebben een uitgewerkte dogmatiek en een met tander uitgewerkte plichtenleer. Zij hebben hun godsdienst doorgedacht en in systeem gebracht. Hun dogmatiek en ethiek handelen grootdeels over dezelfde onderwerpen als de onze, maar zij geven aan de woorden andere beteekenissen dan wij. De Islamische theologie zal dus in haar geheel moeten worden bestudeerd, zal men haar kunnen bestrijden.

3. De Mohammedaan heeft niet alleen een gevestigde opinie, maar hij staat ook min of meer vijandig tegenover het Christendom. Hij acht het Christendom voor niemand goed, omdat het de laatste en nieuwste openbaring, n.l. die van Mohammed, verwerpt.

4. De Islam heeft talloze veroordeelen tegen het Christendom. Een van de fataalste beschuldigingen is, dat de Christenen (met de Joden) den Bijbel hebben vervalscht; de Mohammedanen aanvaarden wel O. en N. T. als heilige boeken, maar door bovengenoemde verdenking wordt tegenover hen een beroep op den Bijbel waardeloos.

5. De Islam is zelfvoldaan. De Mohammedanen voelen zich als de uitverkorenen van Allah; zij zijn te vergelijken met den oudsten zoon uit de gelijkens. Hun schuldbesef is verzwakt, terwijl toch alleen op den bodem van de kennis der ellende het zaad van het Evangelie kan ontkiemen.

Het is te verstaan, dat vooral met het oog op hetgeen onder 1 en 2 genoemd is, de Islam grondig moet worden bestudeerd. Ds Bakker acht het wel niet gewenscht den Islam allereerst te bestrijden op wetenschappelijke gronden, of er mede in debat te treden over de diepgaande verschillen tusschen hen en het Christendom, maar toch dringt hij op deugdelijke bestudeering van het Mohammedanisme aan. Deze studie moet niet de eenvoudige prediking van het Evangelie vervangen, maar ermee samengaan.

„De zendingsarbeid onder de Mohammedanen, ook op Java, zal steeds meer tot achtergrond moeten hebben een grondige kennis van den Islam; alleen zoo kan het werk op de rechte wijze worden voortgezet.“

Misschien meent men, dat het onzen zendingen

aan zulk een grondige kennis niet ontbreekt. Maar dan helpt deze opmerking van Ds Bakker hen uit hun zoeten droom:

„De zending, althans op Java, kent het Mohammedanisme tot dusver slechts zeer oppervlakkig; onge twijfeld mist ze de juiste voorstelling van het machting verschijnsel, dat de Islam te aanschouwen geeft.“

Deze woorden zijn ontstellend. Wij hadden heel naïef in de gedachte geleefd, dat tenminste de kennis van Ds Bakker niet oppervlakkig zou zijn, en hij tenminste wel een juiste voorstelling van den Islam zou hebben. Maar wij troosten ons met de gedachte, dat alleen bescheidenheid Ds Bakker verhindert heeft een uitzondering voor zichzelf te maken. Erg ongerust maken wij ons naar aanleiding van deze klacht nog niet.

Het schijnt ons echter toe, dat Ds Bakker in zijn artikel o pvoorzichtige wijze aandringt op het onderscheiden tusschen den eigenlijken zendingsarbeid door de prediking van het Evangelie enz., en de wetenschappelijke bestudeering van den Islam door een of meer daartoe aangewezen personen, die aan de zendingen de vruchten van hun studie te gebruiken geven.

Indien wij dit juist hebben gezien, dan meenen wij, dat de weg hier toe geopend is. Ds Bakker's zoon, die kort geleden op zoo voortreffelijke wijze gedoctoreerd is, schijnt dan de aangewezen man te zijn, om, bij het onderwijzen en opleiden van onze a.s. Pandita's Djawa, ook de grondige studie van den Islam ter hand nemen. Onze missionaire dienaren, wien de tijd tot zulk een tot de bronnen doordringende studie ontbreekt, zullen zeer zeker van het werk van Dr Bakker kunnen en willen profiteren. Zelfs vragen wij ons af, of het hiertoe niet wenschelijk was, dat Dr Bakker, om zichzelf tot deze taak toe te rusten, op zijn reis naar Indië straks, eenigen tijd te Kaïro zal vertoeven, om daar o.a. door Dr Zwemer in deze dingen nader te worden onderwezen. Het geldt hier een zaak van het uiterste gewicht. Laat men dan deze zaak goed aanpakken.

Zelfs zouden wij nog verder willen gaan. Ds Bakker kan het weten, als hij zegt, dat langdurige debatten en twistgesprekken zoo goed als onvruchtbaar zijn, om verschillende redenen. Maar dit sluit toch niet uit, dat men den Islam ook op wetenschappelijke gronden kan bestrijden? Dat onze zendingen daarvoor over het algemeen geen tijd en gelegenheid hebben, ligt voor de hand; hun roeping is ook een andere; zij moeten het Evangelie brengen. Maar zou er nu niet veel voor te zeggen zijn, dat straks Dr Bakker, wel toegerust ook door een korte opleiding aan de Universiteit te Kaïro, de wetenschap in dienst stelt van de bestrijding van den Islam? Het schijnt ons zoo toe, dat daarvoor in elk geval veel te zeggen valt.

J. D. WIELENGA.

PERS-SCHOUW.

Een lezer zendt mij het volgende citaat uit „The Christian“ van 2 Nov., dat ons een beeld geeft van de verhouding tusschen Evangelisatie en Kerk in Engeland:

In de kamer van onderzoek worden degenen, die Christus belijden, verzocht kaarten te teekenen, waarop zij de kerkorganisatie aanduiden, die zij verkiezen; en deze kaarten, die maar de verschillende dominie's gezonden worden, worden beschouwd als 't gewone, wettige verloop van den Evangelisatie-arbeid. De bedoeling hiervan is 't uitbreiden der gemeenten in verschillende deelen der stad, en een herleefde belangstelling voor gebedsvergaderingen en andere kerkelijke organisaties op te wekken.

De inzender teekent hierbij aan: „Het gaat daar dus: Eerst naar Christus en dan naar de kerk. Hier merkt men soms een strooming in omgekeerde orde: „Eerst naar de kerk en dan naar Christus“.

De kentering in het neutraal onderwijs, nog wel niet tengevolge van den terugkeer tot het oude geloof, maar dan toch tot het gezonde verstand, blijkt onder meer hieruit, dat de Bijbel niet langer absoluut wordt geweerd.

Het evangelie van Mattheüs is door Dr Rogge voor schoolgebruik uitgegeven.

Dr Hooykaas mediteert over deze uitgave in „Het Handelsblad“:

De Rector Gymnasii Erasmus, dr Y. H. Rogge, in Rotterdam de leider onzer studeerende jeugd, maar ook in Amsterdam gezinsd onbekend, legt op mijn tafel zijn uitgave van het eerste evangelie, voor gymnasiumgebruik gereedgemaakt. Het vormt Pars IX van de Scriptores graeci et romani der uitgeverij W. E. J. Tjeenk Willink te Zwolle, waarin te voren stukken van Herodotus, Lucianus, Cicero en Plutarchus, voor schoolgebruik gereedgemaakt, zijn verschenen. Dit negende deeltje, uit twee stukken bestaande, behelst „Het Evangelie van Mattheüs, met aantekeningen“. Het eene stukje brengt den Grieksch tekst, het andere de Aantekeningen en een Woordenlijst. De uitgave is bestemd om gebruikt te worden door leerlingen van de hoogste klassen.

Het is prettig als deze uitgave op onze gymnasia word ingevoerd. Sinds jaren heb ik de catechistische ondervinding, hoe moeilijk 't voor predikanten

is, gymnasiasten, die godsdienstonderwijs bij hen ontvangen, ook aan het Grieksch N. T. te brengen. 'k Heb 't al op verscheiden wijzen geprobeerd, maar steeds vergeefs. Als je in de klasse zulke discipelen zigt: Hier, lees jullie nu dat er voor jezelf in 't Grieksch hij, kijken zij je zoo ongelooft aan, alsof hun spijkerschrift voorgelegd werd. Een paar leerlingen, die 'k er eens voor apart nam, om 't Evangelie met hen in 't Grieksch te lezen, voelden zich gedupeerd, alsof ze een quasischoolles van me kregen. Een paar dierbare leerlingen, wien ik een Grieksch Nieuw Testamentje van Nestlé cadeau deed (die uitgave is zoo smakvol en zoo goedkoop) bedankten er heel hartelijk voor, maar zetten het boekje braaf in de kast en vergaten 't daar wel. De gymnasiast kijkt zijn klassieke talen blijbaar zoo schoolsch aan, dat hij nog niet gelooft zelfs iets er mee te kunnen uitrusten. Ze willen van den predikant wel vernemen: het N. T. is in 't Grieksch geschreven, — maar de Rector moet er bij komen en hun verzekeren: dat Grieksch van het N. T. kunnen jullie al best lezen.

Nu zullen zij 't gelooven. Ik begin weer vol moed mijn catechisanten van 't gymnasium aan te bevelen, boven de bijbelvertaling uit te rijden tot het Grieksch origineel. Dr Rogge, dank voor de bemiddeling en hulp! Geeft hij nu ook nog eens een deeltje Capita Selecta (bloemlezing)? Dat zou mooi kunnen zijn!

Mystieke overpeinzing.

In „de Spade Regen“, het orgaan van „de Pinkstergemeente“ (Ds Polman), trof mij de volgende meditatie.

Ze schijnt mij te zijn een voorbeeldige proeve van loutere mystiek.

Kunnen wij het zoo nog?

Zeker!

Maar of we het ook doen?

Zijn tegenwoordigheid.

De Engel Zijns aangezichts heeft hen behouden. Jes. 63:9

Vreemd, dat menschen door de tegenwoordigheid verlost worden; het is zoo iets stils en zwijgende. Verlossing: zou men denken, vereischt iets krachtigs, iets machtz, iets overheerschends, maar wij zijn verwonderd, dat het bestaat uit een liefdelijken invloed. Toch denk ik, dat dit het machtigste is in de wereld: de tegenwoordigheid. Wat is het, dat de toon in een gezelschap bepaalt? Het is het antwoord op uw vraag: „Wie komen er?“ Wat is het, dat deelneming brengt in het uur, dat men iemand door den dood verliest? Het is het, dat de een tot den ander zegt: „Ik voel met je, ik deel in je smart“. Het is niet wat gesproken wordt, niet wat gedaan wordt, het is de gedachte, dat iemand met ons is. Zoo is het ook met mijn hemelchen Vader. Ik vraag niet naar het „waarom“, alleen naar het zijn van God. Het doet er voor mij niets toe, voor welk doel Hij wandelt op de stormachtige zee, noch is het voor mij van groot gewicht dat hij zal zeggen of niet zal zeggen: „Zwijg, wees stil“. Het allerbelangrijkste is, dat de voeten, die het water bewandelen. Zijn voeten zijn en niet van iemand anders. Dat is alles, wat ik weten wil. Daar is een groot verschil tusschen een kamer waar het stil is, en een leeg kamer. Daar is gemeenschapsoefening, zonder dat één woord gewisseld of één stem gehoord wordt. Staat er niet geschreven: „Verzadiging der vreemde is bij Uw aangezicht?“ (Ps. 16:11). En dat is de heerlijkste waarheid, dat hoewel hij niet spreekt, hoewel Hij niet fluisert, noch Zijn boodschap in een boek nedereschreef, Hij daar is, en daardoor in mijn hart groote vrede nederdaalt.

Openbaar Uw tegenwoordigheid, o, mijn God. Ik verlang zelfs meer naar Uw tegenwoordigheid dan naar Uw kracht. Het doen zwijgen der golven is iets heerlijk, maar niet het gewichtigste. Het gewichtigste is, dat Uw weg in de zee is, en Uw pad door de diepte heen. Ik zou liever den hoog in de wolken hebben, dan wolkenloosheid zonder hoog. Ik zou liever in den storm zijn met U, dan in de kalmte, zonder eenig teken van Uw tegenwoordigheid. Ik wil liever het kruis hebben met Uw tegenwoordigheid, dan de kroon en Uw afwezigheid. Zij Gij in den doonder, in de aardbeving en in het vuur? Dat is alles wat ik wensch te weten. Ik vraag niet naar de openbaring van Uw waarheid, ik vraag naar een openbaring van Uzelf. Houd Uw verborgenheden in de diepten, begraf Uw gedachten in een machtig zwijgen, verberg, indien Gij wilt, de oorzaak van mijn vrees, mijn angsten, mijn tranen, maar o, zeg mij, o, openbaar mij, dat de kamer, waar niets gehoord wordt, niet ledig is. Openbaar mij, dat in het midden van den vurigen oven er Eén is, gelijk aan den Zoon des menschen. Openbaar mij, dat in het midden der bliksonen van den berg Sinaï de Gedachte is van den Weigever. Openbaar mij, dat het brandende braambosch van Horeb aangestoken werd door den fakkel Uwer liefde. Ik ben niet bang voor een oordeelsdag, waar Gij op den troon zit; de Engel Uws aangezichts, van Uw tegenwoordigheid, is genoeg voor mij“.

B. W.

BOEKBESPREKING.

„De Brief van den apostol Paulus aan de Galaten.“ Opnieuw uit den grondtekst vertaald en verklaard, door Dr S. Greijdanus. Kampen, J. H. Kok.

Dat in deze onderneming, zoo kort na het openend werk van prof. Ridderbos, deze verklaring van den Galater-brief van de hand van prof. Greijdanus verscheen, is een gelukwens waard.

Waar ik eens den Galater-brief in vervolgpreken-

behandelde te meer.

Met yoo.

Zij past

legging, wa

Welnu,

Ook bev

werker te

Elke midr

Gelukkig

bezaaid al

Openbaring

Ook gel

werk nog

Eindelijk

hypothese

Maar

Al te

vestigen

winst ach!

En deze

achterlaten

Ik wil

Voor de

er veel al

En ook

trekken.

Allard

een man

Hem te

Hem te

Distincti

in een w

Kent u

Zijn di

voor ware

Jammer

Toch be

genooten“

te lezen.

Het „w

in deze

Pierson

Evenwe

oefenen

Iedere

kolend. P

En wat

hebben h

dan ook

derland i

hier geen

Warnte r

Bovend

Zeker,

Maar d

welke hu

Zoo et

„Het ge

stand va

Nederland

legma en

welvaart,

en Bilder

van de l

Onze nu

van onve

licht, onv

de Gang

niet te d

Daar h

Overh

Wie he

Als w

psalmen

ingenome

Of ik

Hoe zo

In de

wijziging

mijn gev

Maar i

niet ong

zij het o

Ik zou

wanneer

totdat s

derkundi

men ovi

herleide

Bij ee

zonder t

vers —

Wie kij

Zelfs b

het niet

van het

Ook h

beter af

enige p

Maar

De ui

eischen,

Het is

Laad t

op verga

op catec